

Limburg

Jo Queis
Spaanse singel 2
6191 GK Beek

Libellenwerkgroep Limburg

Dhr. J.T. Hermans
Hertestraat 21
6067 ER Linne

De Top van Limburg

Ger Beumeler
Pr. Beatrixstraat 24
6591 EX Gennep

Mark en Leij

Frans Vermeer
Ghil 4
5111 ED Baarle-Nassau
vermeer@ghil.demon.nl

De Marne

Mevr. Stoltenborgh
Leensterweg 31
9977 PA Kloosterburen

Vlinder- en libellenwerkgroep Nieuwkoop-Noorden

Paul van Hoek
Molenstraat 37
2461 AE Ter Aar
pvanhoek@worldonline.nl

Noord-Kennemerland

Els Swart
Bakkersweg 20
1852 EE Heiloo

Noordoost-Overijssel

Egbert Pullen
Rembrandtstraat 82,
7771 XJ Hardenberg
egbert.pullen@hetnet.nl

Noordoost-Veluwe

Els Koopmans-Grommé
Bongerdplein 1
8162 AW Epe

Noordwest-Veluwe

Bert Beens
Van Lennepstraat 11
3842 XW Harderwijk

Otterlo

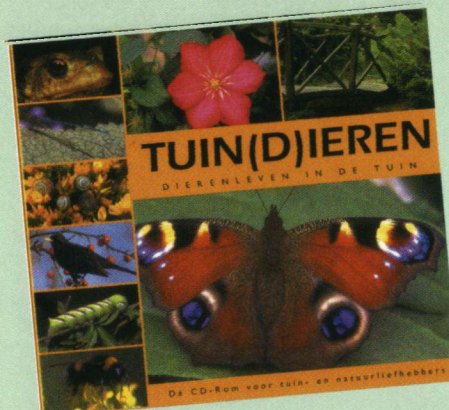
Marika van de Pol
Elspeterweg 78 a
3888 MX Uddel
marika@hetnet.nl

Libellenwerkgroep Overijssel

Dhr. E. Ruiter
Houtmanstraat 10
8023 EA Zwolle

Utrecht

H. Hendriks
J. de Bekastraat 2
3514 VM Utrecht

Herziene versie cd-rom Tuin(d)ieren verschenen

Twee jaar na het verschijnen van de eerste versie is de herziene cd-rom Tuin(d)ieren van de persen gerold. Deze versie bevat op veel punten verbeteringen. Met name de plantenlijst is veel uitgebreider en bevat nu meer dan 400 planten (zowel wilde als tuinplanten) die voedsel bieden aan dieren in de tuin.

Tuin(d)ieren is een praktische cd, boordevol informatie,

tekeningen, foto's en geluiden van bijna 300 algemeen in Nederlandse tuinen voorkomende dieren en hun favoriete planten. Wanneer u de tijd neemt eens rustig rond te kijken in de tuin, zult u verstandig staan van het grote aantal soorten dat er leeft. Met de cd-rom kunt u ontdekken welke dieren er precies leven: zijn de

slakken tuinslakken, segrijnslakken of wegslakken? En de hommels aard-, steen-, akker- of weidehommels? Verder vertelt de cd veel over het gedrag en andere bijzonderheden van de dier- en plantensoorten in uw tuin, waardoor u de tuin met andere ogen zult bekijken!

Tuin(d)ieren geeft ook informatie over het natuurvriendelijker maken van een tuin. Er zijn bouwtekeningen van nestkasten voor vogels, overwinteringskwartieren voor egels en amfibieën, tips voor het maken en

ophangen van hommelnesten en vleermuisenkasten en tips over de planten die vanwege hun nectar veel dieren naar de tuin zullen lokken.

Alleen al door de heldere geluiden van vogels en de kwaliteit van de honderden foto's is de cd-rom Tuin(d)ieren zijn geld meer dan waard. De cd-rom is verkrijgbaar bij De Vlinderstichting en kost € 19,50 (voor donateurs € 17,50) inclusief verzendkosten.

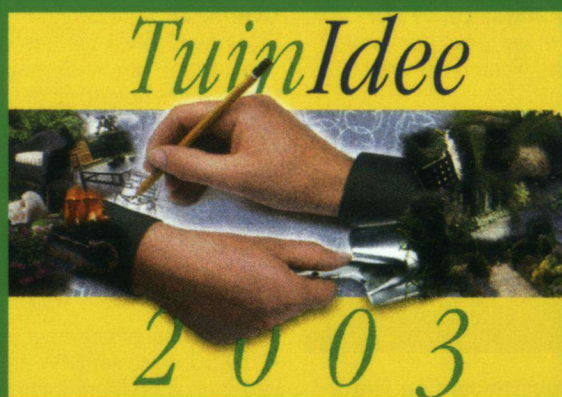
Een greep uit de onderwerpen:

- tuindieren-database
- tuinplanten-database
- internetlinks
- quizen
- tuin(dieren)kalender
- bouwen voor dieren
- vijvers
- het dierenrijk
- EHBO bij steken en beten
- plaagbestrijding
- geluiden van vogels en sprinkhanen

Lezersaanbieding: Korting op TuinIdee

De beurs TuinIdee staat dit jaar in het teken van de Wondertuin. Op woensdag 19 t/m zondag 23 februari 2003 kunt u kennis maken met de nieuwste tuintrends in de Brabanthallen in Den Bosch.

Praktisch is het TuinIdee Adviesbureau waar iedereen terecht kan voor gratis tuinadviezen. Dat geldt ook voor de minicursussen en demonstraties waaraan elke bezoeker mee kan doen. Lezers van Vlinders krijgen met de bon hiernaast een korting van € 2,- voor maximaal twee personen op de entreeprijs van € 9,75. Kinderen t/m 12 jaar betalen € 5,-. TuinIdee is open op woensdag 19 februari van 13.00 tot 22.00 uur, donderdag 20 februari t/m zondag 23 februari van 10.00 tot 18.00 uur. Gratis pendelbus NS-Centraal Station 's Hertogenbosch en Brabanthallen. Voor meer informatie tel. (073) 6293911, info@tuinidee.nl of kijk op www.tuinidee.nl.

kortingsbon

Het inleveren van deze kortingsbon aan de kassa geeft u recht op het kopen van maximaal twee toegangskarten (normale prijs € 9,75 per persoon) met € 2,00 korting dus voor € 7,75 per persoon. Deze aanbieding geldt niet in combinatie met andere acties.

Aantal personen: 0 één
0 twee

s.v.p. aankruisen wat van toepassing is.

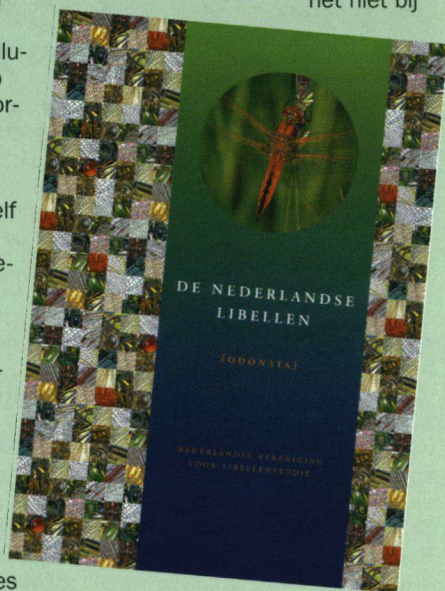
De Nederlandse Libellen

Door heel libellenkijkend Nederland werd al een tijdje uitgekeken naar deze atlas en de verwachtingen waren hoog gespannen. Het is goed om te zien dat de auteurs deze verwachtingen volledig hebben kunnen waarmaken. Het is een bijzonder rijk geïllustreerde atlas geworden met een aantal algemene hoofdstukken over de ecologie, bouw, levenswijze en gedrag van libellen. Daarna volgt een goed bruikbare en rijk geïllustreerde tabel voor het op naam brengen van de soorten in Nederland en de omliggende landen. De basis van het boek wordt gevormd door hoofdstuk elf waarin elke in Nederland waargenomen soort uitvoerig wordt besproken. Per soort wordt aandacht besteed aan biotoop, levenswijze, areaal en verspreiding. Elk hoofdstuk wordt afgesloten met een stukje over de toekomst en de bescherming. Voor elke soort wordt een aantal verspreidingskaartjes gepresenteerd.

Bij die verspreidingskaartjes dient zich direct het eerste en wellicht grootste minpuntje van de atlas zich aan. Op de kaartjes van de periode 1990-1997 wordt gebruik gemaakt van twee stipkleuren. Het is heel moeilijk uit de tekst te halen wat de betekenis is van de donkere stipkleur. Door de tekst heen gaan om plekken waar zekere voortplanting is geconstateerd. Maar een korte toelichting hierop had niet misstaan. Van elke soort wordt tenminste één foto gepresenteerd en van een groot aantal soorten is een aquarel opgenomen. Bijna alle foto's zijn van zeer goede kwaliteit. Het is alleen wel jammer dat de foto van de gaffellibél exact dezelfde is als die uit de veldgids. Het lijkt me sterk dat er geen andere mooie foto van deze soort beschikbaar was in een land waar zoveel libellen fotograferende mensen wonen. Het laatste belangrijke punt is de besproken periode. Van alle soorten zijn verspreidingskaartjes opgenomen tot 1997, toch al weer vijf jaar geleden. Juist in de afgelopen jaren is er bijzonder

veel gebeurd op libellengebied. Gelukkig hebben de auteurs er voor gekozen om voor de soorten waarbij de verspreiding echt drastisch is veranderd de periode op te rekken tot 2000. Zo zien we wel de wederopstanding van de rivierrombout terug in de tekst en wordt de herontdekking van de donkere waterjuffer er uitgelicht.

Al deze kleine puntjes vallen in het niet bij

de algemene hoge kwaliteit van de atlas. Want Nederland heeft nu na bijna twintig jaar weer een standaardwerk over de Nederlandse libellen. Naast de inhoudelijke kwaliteit van het boek is dit bovendien gewoon een mooi boek om 's avonds door te bladeren. Een ieder die geïnteresseerd is in de Nederlandse libellen kan zich een winter lang gaan verlekken met alle mooie foto's en beschrijvingen om volgend seizoen vol goede moed het veld in te gaan. Hopelijk vormt deze atlas niet het eindstation van vele jaren libellenonderzoek maar is dit de basis voor een grotere interesse voor deze prachtige dieren.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudies (2002). De Nederlandse Fauna deel 4: De Nederlandse Libellen. Redactie: K.D.B. Dijkstra, V.J. Kalkman, R. Ketelaar en M.J.T. van der Weide. ISBN 90 5011 154 8. KNNV Uitgeverij, Utrecht. Prijs: € 74,50.

Jaap Bouwman

Interactieve cd-rom met uilen

Deze nachtvlinder-cd-rom met alle uilen (*Noctuidae*) van Centraal Europa is de eerste in een reeks met determinatie-cd-rom's die de komende tijd zal verschijnen. De spanners en de dagvlinders zullen de volgende zijn die in deze serie uitkomen. Deze uilen-cd-rom geeft informatie over maar liefst 739 soorten en bevat meer dan 1300 foto's en tekeningen. Vanaf het starten van de cd is het duidelijk dat het een bijzonder product is. Hoewel je redelijk diep in de buidel moet tasten, is het voor iedereen een aanrader.

Bij mij verliep de installatie van de cd-rom probleemloos. Een minimumvereiste is 64 MB RAM en de cd-rom kan het beste bekeken worden met versie 5 of hoger van de MS Internet Explorer. De cd-rom is tweetalig en je kunt gemakkelijk wisselen tussen Duits en Engels.

Voor startende nachtvlinderkenners ligt de kracht van de cd-rom in de determinatiesectie. Stel dat je een voor jou onbekende uil gevangen hebt. Op basis van vleugelvorm, het aan-geven van opvallende kleuren in de voor- en achtervleugel en belangrijke speciale vlekken of stippen komt deze cd-rom met een aantal voorstellen voor de determinatie. Met behulp van een aantal filters (bijvoorbeeld bijzonderheden in de vliegtijd, spanwijdte en land van waarneming), wordt het aantal mogelijke soorten sterk gereduceerd. De uitkomst van mogelijke determinaties kan vervolgens bekeken worden. Hierbij zijn de foto's een belangrijk hulpmiddel; deze zijn werkelijk briljant van kleur en scherpte. In de meeste gevallen betreft het 'museumportretjes' van opgeprikte exemplaren, maar er zijn ook mooie foto's van levende vlinders opgenomen. Om tot een zekere determinatie te komen worden bij elke soort ook de erop lijkende soorten vertoond en het lijkt erop dat het in de meeste gevallen mogelijk moet zijn om de determinatie rond te krijgen. Voor de echt moeilijke soorten worden nog speciale afbeeldingen gegeven met extra verduidelijkende informatie of tekeningen van genitaalpreparaten. Eenmaal bij een bepaalde soort aangekomen is er ook van alles

Voorne-Putten

Jolanda ten Thije
Orion 47
3225 GL Hellevoetsluis
jtenthije@hetnet.nl

Insectenwerkgroep KNNV

Waterweg Noord
Fred Boekhout
Malmöpad 5
3067 PW Rotterdam

Woerden

Mieke de Haan
Van Teylingenweg 148
3471 GH Kamerik

IJhorst

Luuk Groenendijk
L. Springerlaan 52
7941 GC Meppel

Zaanstreek

Mevr. H. Roode-Woudstra
Postbus 223
1500 EE Zaanandam

Vlinder- en libellenwerkgroep Zeeland

Anton Baayens
Grote Abeele 40
4388 VW Oost Souburg
famba@tiscali.nl

Zeeuws-Vlaanderen (Oost)

Joop de Bakker
Pastoor Willemsstraat 5
4586 AJ Lamswaarde

Zuid-Kennemerland

Jacques Clemens
Vogelenzangseweg 366
2114 CL Vogelenzang
jac.clemens@hetnet.nl

Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland

Dhr. F. Koning
M. Hobbemastraat 37
2102 BJ Heemstede
koning.f@wolmail.nl

Zoetermeer

Anja van Beek
Turfberg 16
2716 LT Zoetermeer

Zuidwold

J. de Haas
Jan Westerhuisstraat 2
7924 RE Veeningen

te beleven. Meestal worden per soort meerdere foto's aangeboden die een beeld geven van de variatie binnen een soort. De foto's kunnen tot volledige schermgrootte worden opgeblazen, maar houden hun scherpste. Per soort wordt een overzicht gegeven van alle in gebruik zijnde wetenschappelijke namen en dat is een voordeel. Iedereen gebruikt namelijk zijn eigen vlinderboeken en de wetenschappelijke namen van sommige soorten zijn in de loop van de tijd nogal eens veranderd. Naast de wetenschappelijke namen worden ook de nationale namen (meestal de Duitse en de Engelse) gegeven. Hoewel deze ook voor Nederland bekend zijn, worden deze helaas niet gegeven. Verder wordt ook een verspreidingskaartje van Europa gegeven waarin met rood de landen waar de soort ooit is vastgesteld zijn ingekleurd. Deze methode heeft als nadeel dat voor grote landen het niet duidelijk is of een soort bijvoorbeeld alleen maar in het noorden of zuiden te vinden is. Aan de andere kant, niet veel nachtvlinderboeken geven kaartjes met de Europese verspreiding en deze cd-rom is daarmee een belangrijke bron van verspreidingsinformatie. Een groot nadeel vind ik het vrijwel ontbreken van ecologische informatie. Zaken als status, trend, leefwijze van rups of vlinder en leefgebied komen helaas niet aan de orde.

Grappig is de toevoeging van enkele spelletjes. Je kunt kiezen uit een determinatiequiz van verschillende niveaus en uit een geheugenspelletje ('memory') met verschillende aantallen kaartjes. Computerspelletjes zijn niet mijn sterkste kant, maar met de determinatiequiz op deze cd-rom heb ik eindelijk eens een computergame van mijn zoon gewonnen!

H. Röttschke & K. Huber in samenwerking met A. Steiner en anderen (2002): *The noctuid moths (Noctuidae) of Central Europe*. Verlag für interaktive Medien, Gaggenau (Duitsland). ISBN: 3-9805985-5-1; Prijs: € 99; Bestellen: postmaster@vim.de

Dick Groenendijk

Onderstaande tentoonstellingen van De Vlinderstichting zijn ondergebracht bij ExpoRent. Informatie over verhuur en beschikbare perioden is te verkrijgen bij ExpoRent, tel. 0481 420164, of exporent@ecomarkt.nl. Of kijk op www.ecomarkt.nl/exporent.

Annette van Berckel

- *Herstel dagvlinders* gaat in op achtergronden van de achteruitgang van de dagvlinders en de mogelijkheden die er zijn voor herstel. Aan de hand van een viertal voorbeelden wordt informatie gegeven over het leven van vlinders en de eisen die ze aan hun omgeving stellen. Huurprijs: € 350,- per vier weken.
- *Vlinders in de duinen* is een fraai vormgegeven tentoonstelling over het Nederlandse duingebied en de vlinders die daar voorkomen. Met informatie over de biologie van vlinders, ecologische aspecten, leefgebieden, de achteruitgang van vlinders en de mogelijkheden voor behoud, herstel en ontwikkeling. Huurprijs: € 350,- per vier weken.
- *Bescherm dagvlinders* gaat over het leven van vlinders, de bedreigingen waaraan de leefgebieden van vlinders blootstaan, en de maatregelen die zowel in het landelijk gebied als in de stedelijke omgeving nodig zijn om vlinders te beschermen. Huurprijs: € 225,- per vier weken.
- *Vlinders in het veenweidegebied* behandelt vlindersoorten die kenmerkend zijn voor het veenweidegebied. Huurprijs: € 75,- per vier weken.
- *Tuinieren met planten en dieren* stimuleert mensen om hun tuin op een natuurvriendelijke manier in te richten en te onderhouden. De tentoonstelling wordt beheerd door De Vlinderstichting namens het platform 'Tuinieren met planten en dieren'. Huurprijs: € 125,- per vier weken.

Boeken

Het bestellen van boeken

De boeken en de cd-rom Europese Dagvlinders kunnen alleen worden besteld bij de KNNV Uitgeverij en wel door het overmaken van het verschuldigde bedrag vermeerderd met € 3,50 handling- en verzendkosten op giro nr. 13028 t.n.v. KNNV Uitgeverij te Utrecht. Vermeld hierbij titel en/of bestelcode en - als u dat bent - 'donateur van De Vlinderstichting'. Prijzen zijn geldig tot 1 mei 2003 en zolang de voorraad strekt. Hebt u vragen over boeken, bel dan KNNV Uitgeverij, tel. 030 2333544.

Dagvlinders in beeld

In dit boekje wordt de levenswijze van dagvlinders beschreven, gevolgd door een uitgebreide bespreking van 30 soorten dagvlinders die doorgaans te zien zijn in de stad of tijdens een wandeling. Een aantal van deze soorten staat ook afgebeeld op de uitklapkaart achterin. Bestelcode D46. Prijs € 4,75. Voor donateurs € 3,75.

Veldgids dagvlinders

Hierin worden alle 150 dagvlindersoorten van het Europese laagland beschreven. Deze rijk geïllustreerde gids bevat ook een aantal afbeeldingen van in het veld herkenbare rupsen, duidelijke vliegtijdtabellen en recente verspreidingsgegevens. Bestelcode VG11. Prijs € 24,95. Voor donateurs € 21,95.

Cd Europese dagvlinders

Deze cd, geproduceerd door ETI in samenwerking met De Vlinderstichting, behandelt alle dagvlinders van Europa. Voor elke vlinder zijn er fraaie tekeningen van Richard Lewington. Van veel soorten zijn er foto's van 'levende' vlinders en hun habitat. In kaartjes is de verspreiding per land beschikbaar met informatie over de voor- en achteruitgang per land. Het is mogelijk te zoeken op een combinatie van maand, regio in Europa en habitat. Bestelcode K4. Prijs € 45,50. Voor donateurs € 42,50.

Veldgids libellen

Tweede druk met Rode Lijst van Nederland en Vlaanderen. In deze gids worden alle 96 Noord- en Midden-Europese libellensoorten beschreven. De beschrijvingen van de 96 soorten worden aangevuld met duidelijke zwart-witte tekeningen en prachtige kleurenfoto's. Bestelcode VG9. Prijs € 24,95. Voor donateurs € 21,95.

Dagactieve nachtvlinders

Voor dit boekje is een keus gemaakt uit 176 soorten nachtvlinders die overdag actief zijn en gemakkelijk waargenomen kunnen worden. Met foto's van de vlinders en illustraties in kleur van de rupsen. Een uitgave i.s.m. de KNNV. Bestelcode WM 213. Prijs € 13,95. Voor donateurs € 11,95.

Nachtvlinders in beeld

De 30 dagactieve nachtvlinders die in dit boekje beschreven worden zijn voorzien van schitterende aquarellen van Annemarie van Lierop. In handig meeneemformaat. Bestelcode D27. Prijs € 4,75. Voor donateurs € 3,75.

Dagvlinders in Fryslân

Bevat informatie over het voorkomen van vlinders in de provincie. Met kaartjes van en informatie over de soorten en hun vliegtijden. Aardig is het hoofdstuk met leuke vlindergebieden zodat men zelf de vlinders kan gaan opzoeken. Bestelcode K2. Prijs: € 22,75. Voor donateurs € 19,50.

Praktisch Natuurbeheer: vlinders en libellen

Met de concrete tips in dit nieuwe boek kunnen buurtbewoners, leden van (natuur)verenigingen, leerkrachten, natuurbeherende vrijwilligers daadwerkelijk iets betekenen voor vlinders en libellen en daarmee voor alle natuurlijke bewoners van kleine stukken groen. KNNV Uitgeverij, Utrecht. ISBN 90-5011-149-1. Bestelcode D48. Prijs: € 27,95. Voor donateurs € 24,95.